

RE-FORMATIO

6/1969

GUDS SKABERVILJE

Prædiken i Virum kirke den 30. august 1969

AF STUD. THEOL. EJLIF KRISTENSEN, KØBENHAVN

Tekst: 1. tekstrækkes evangelium til 12. søndag efter Hellig Trefoldighed.

FØRSTE MOSEBOG lærer os, at Gud fra begyndelsen skabte mennesket i sit billede, for at det kunne ligne Ham til at herske over hele den af Ham skabte verden. "Den ypperste af Guds skabninger på jorden er mennesket, som Gud skabte i sit billede, for at det som et fornuftvæsen skulle kende Ham og i Hans samfund leve et evigt liv i hellighed og salighed". Således beskrives mennesket i Luthers 'Lille Katekismus', og ifølge Romerbrevet skal hvert knæ bøje sig og lovprise Herren.

Dette var mennesket altså bestemt til; men hvis vi prøver at identificere dette menneske med manden fra dagens tekst, vil vi finde få lighedspunkter. Han er lukket ude fra verden og verden fra ham, thi han er både stum og døv. Han besidder ikke de egenskaber, som mennesket skulle have ifølge Guds vilje. Han formåede ikke at kommunikere for at benytte et af vor tids modeord. Han var ikke i samfund med sine medskabninger. I denne mand ser vi et resultat af syndefaldet. Mennesket er efter syndefaldet i det ondes vold, og det længes inderligt efter forløsning. Det er ikke Guds vilje, at vi skal være døve, blinde, stumme eller lide af anden sygdom! Ligesom det heller ikke er Guds mening, at der skal være krig eller anden ondskab på denne jord, for da Gud havde skabt alt: himmel og jord, dyr og mennesker, og så betragtede sit skaberværk, se da var alt, hvad Han havde gjort, såre godt.

Mennesket valgte imidlertid at blive sin egen herre og vendte sig dermed bort fra Gud og syndede, og syndens løn er som bekendt døden. Dette er sandheden om mennesket, hvad enten menneskene vil indrømme det eller ikke, og fra dette faktum stammer alt det, der ikke er i overensstemmelse med Guds skabervilje.

Et menneske, der både er døvt og stumt, er såre ilde stillet i dette liv. Det er uden al tvivl meget ensomt og alene; ikke mindst fordi sådanne men-

FORSIDEN

Dr. Martin Luther ved uddelingen af den hellige nadver. — Efter træsnit på titelblad til et skrift fra 1523 af Luther selv. Dette billede siger på sin stiltfærdige måde, hvad "de rette præsteklæder" er på luthersk grund — sagt som en randbemærkning i den forvirrede debat om præstedragten.

A. S.

nesker ofte bliver svigtede af deres medmennesker. Denne mand havde næppe tænkt sig, at den tilstand, som han velsagtens havde været i fra fødselen, nogensinde skulle ændres. Han havde sikkert, som så mange syge mennesker i vore dage, affundet sig med tingenes tilstand, som den var. Hvem skulle vel kunne hjælpe ham ud af en sådan elendighed? Ingen kunne hjælpe ham! Ingen uden den Messias, som profeterne havde lovet skulle komme, og som så ville åbne de blindes øjne og de døves ører, men Ham havde denne mand aldrig hørt tale om.

Og så skete det alt afgørende for dette menneske: han møder Jesus, Guds enbårne Søn, som er kommet for at genvinde det, som er fortabt, det, der er i dødens og dævelens vold. Guds ord er blevet kød og har taget bolig blandt menneskene. Ved mødet med Jesus åbnes mandens ører, og hans tungebånd løsnes. Det sker ved guddomsordet, der skaber, hvad det nævner. Effata: luk dig op! Dermed var mandens stilling totalt ændret, thi nu var der åbnet adgang til det liv i samfund med Gud i hellighed og salighed, som han var skabt til.

Også for dig og mig er der åbnet adgang til dette salige liv, det evige liv. Også du og jeg var qua menneske, qua skabning døv og stum, indtil vi mødte vor Herre Jesus Kristus, og Han fik sagt sit mægtige effata til os. Det skete, da vi blev indlemmet i den ene, hellige, almindelige og apostoliske Kirke ved dåben. Før dåben var vi i dødens og det ondes vold. Dåben er vort første møde med den opstandne Herre og Frelser. Men det er ikke Guds mening, at det skal blive ved dette ene møde! Gud har stiftet sin Kirke, og der lader Han nåden flyde ned til alle sine døbte børn i rigeligt mål. Ved dåben har Gud sat os i nådens stand; Han har sagt sit effata! Men dersom vi ikke bestandig møder Ham i Hans ord og forenes med Ham i det livgivende offermåltid, hvor Han skænker os sig selv, sit eget legeme og blod, da står vi i bestandig fare for at falde ud af nådens stand. Hvis vi skal leve et liv i overensstemmelse med Guds vilje, må vi forenes med Ham, vore sanser må åbnes igen og igen, vi må renses for syndens ækle snavs, thi uden Kristus, uden Hans nådemidler er vi intet. I os selv er der intet godt. "Fra menneskets hjerte udgår de onde tanker, utugt, tyveri, mord, ægteskabsbrud, havesyge, ondskab, svig, løgsagtighed, ondt øje, bespottelse, hovmod og hidsighed" (Mark. 7, 21-23). Jesus vidste også, at al denne ondskab kommer inde fra hjertet og gør os urene, men Guds nåde strømmer ned over den bodfærdige synder, "thi dersom vi bekender vore synder, er Gud trofast og retfærdig, så Han forlader os vore synder og renser os fra al uretfærdighed". Når vi i skriftemålet har bekendt vore synder og fået forladelsen tilsagt, så skinner nådens sol atter over os. Da har Jesus atter lukket op for os.

Først og sidst længes Jesus dog efter at møde os i den hellige nadver, hvor vi forenes med Ham og vore medmennesker, og hvor vi sendes som Hans gesandter ud i en verden, der er i dødens vold. Kom derfor og lad dig forene med Ham, som har gjort alle ting vel, som har åbnet Himlen for dig og mig. Kom igen og igen, for det er Guds mening, at Kristus skal leve i os; vi skal afdø, men Han skal leve i os alle! Dette forstår verden ikke. Den er døv og stum. Den sanser kun, hvad dens er. Den kræver, at Kirken skal stille sig solidarisk med verden. Kirken skal afskaffe nøden i verden og gå ind for social retfærdighed, ligeberettigelse mellem køn og racer m. m. Og det er vist og sandt alt sammen. Det kan blot ikke

ske på den måde, som verden ønsker. Kirken er i verden for verdens skyld, og den må prøve at afhjælpe verdens nød, men hjælpen findes kun i et møde med den opstandne Herre og Frelser, et møde med Ham, der gør alle ting nye. Forenede med Ham går vi sjælens glade pilgrimsgang og prædiker ikke social retfærdighed, ligeberettigelse etc., men vi prædiker en hjerternes omvendelse, som medfører en total ændring i menneskenes sind, så at de engagerer sig i den verden, som Gud elsker.

LÆR OS AT BÈDE

FORBEREDELSE TIL DEN HELLIGE NADVER

AF STUD. THEOL. EJLIF KRISTENSEN, KØBENHAVN

NÅR VI FORENES med den opstandne Herre og Frelser i alterets hellige sakramente, da er det først og fremmest glæde og taknemlighed, fryd og lovsang der skal fylde vore hjerter. Dog skal vi ifølge Sct. Paulus prøve os selv, så at vi ikke går til alters på uværdig vis og pådrager os skyld over for Herrens legeme og blod. Det er derfor gavnligt at forberede sig til altergangen gennem bøn. Det kan man gøre på forskellig måde. Normalt bør man ransage sig selv ved hjælp af Guds bud, og har man begået svære synder, bør man gå til skrifte. Ellers er det udmærket at læse nogle af de bønner, som står i salmebogens tekst- og bønnebog, eller man kan bede en eller flere af disse bønner. Dette kan ske om aftenen før altergangen, om morgenen, eller man kan gå lidt tidligere hen i kirken, hvor der er ro og fred til at forberede sig gennem bøn og meditation.

1. Salme 116.

I Faderens + Sønnens og Helligåndens navn. Amen.

Velsignelsens kalk, som vi velsigner, er den ikke delagtighed i Kristi blod? og brødet, som vi bryder, er det ikke delagtighed i Kristi legeme?

Halleluja! Jeg elsker Herren,
thi Han hører min røst, min tryglende bøn.

Ja, Han bøjed sit øre til mig,

jeg påkaldte Herrens navn.

Dødens bånd omspændte mig,

dødsrigets angster greb mig,

i trængsel og nød var jeg stedt.

Jeg påkaldte Herrens navn:

"Ak, Herre, frels min sjæl!"

Nådig er Herren og retfærdig,

barmhjertig det er vor Gud.

Herren vogter enfoldige,

jeg var ringe, dog frelste Han mig.

Vend tilbage, min sjæl, til din ro,

thi Herren har gjort vel imod dig!

Ja, Han fried min sjæl fra døden,

mit øje fra gråd, min fod fra fald.

Jeg vandrer for Herrens åsyn

udi de levendes land.

Jeg troede, derfor talte jeg,

såre elendig var jeg.

Sagde så i min angst:

"Alle mennesker lyver!"

Hvorledes skal jeg gengælde Herren

alle Hans velgerninger mod mig?

JEG VIL LØFTE FRELSENS BÆGER

OG PÅKALDE HERRENS NAVN.

Jeg vil indfri Herren mine løfter

i påsyn af alt Hans folk.

Kostbar i Herrens øjne

er Hans frommes død.

Ak, Herre, jeg er jo din tjener,

din tjener, din tjenerindes søn,

mine lænker har du løst.

Jeg vil ofre dig lovprisningsoffer

og påkalde Herrens navn.

Mine løfter vil jeg indfri Herren

i påsyn af alt Hans folk.

I Herrens hus's forgårde

og i din midte, Jerusalem!

Ære være Faderen og Sønnen

og Helligånden.

Som det var i begyndelsen, så nu og altid

og i al evighed.

Velsignelsens kalk, som vi velsigner, er den ikke delagtighed i Kristi blod? og brødet, som vi bryder, er det ikke delagtighed i Kristi legeme?

2. Herre Jesus Kristus! Under brødets og vinens skikkelser er du sandelig, virkelig og reelt til stede som Gud og menneske, med legeme og sjæl, med kød og blod. I dette kærlighedens frydefulde mysterium giver du os dig selv til spise på vor vej til dit evige rige. Vi lovpriser dig, Jesus, for din store barmhjertighed og kærlighed imod os. Bevar os i troen på din trøstefulde nærværelse iblandt os i dette hellige sakramente, og gør denne vor tro bestandig mere levende i vore hjerter, så den bliver til et fast værn for os i al livets kamp og trængsel. Amen.

3. Vi tilbeder dig, Herre Jesus Kristus, Gud og menneske, du, som på korset frembar det hellige offer for os; dit legeme er himmelsk føde, dit blod er en vederkvægende drik, og vandet som flød fra din side, det er sand dåb. Forbarm dig over os, o Jesus Kristus. Amen.

Kristus er ofret og bliver uddelt iblandt os. Halleluja.

Han giver sit liv til føde for os og bestænker os med sit blod. Halleluja.

Lad os træde frem for Herren og modtage Hans lys!

Smag, og se, hvor god Herren er.

Lov Herren i Himmelen. Halleluja.

Lov Herren i det høje. Halleluja.

Lov Herren, alle engle. Halleluja.
Lov Ham, hver ting Han har skabt. Halleluja.

4. Se, helligt brød på alterbordet hviler
som Jesus selv engang i Bethlehem,
ved kalkens blod mit hjertes lovsang iler
til Golgata, Guds freds Jerusalem.

Her krybben er, jeg knæler ned, tilbeder,
her kilden er med tvæt for syndeskam.
O høje sakrament, som mig bereder
den fryd alt her på jord at se Guds Lam.

Kommen

FØR MENIGHEDSRÅDSVALGET

AF PASTOR POUL ULSDAL, HEMMET

I TIDEN 20.-30. november, måske almindeligt den 25. november, skal der afholdes menighedsrådsvalg; de rent tekniske forberedelser med valglister m. m. er allerede i fuld gang. Samtidig er man forlængst i gang med at køre den sædvanlige plade, der hvert fjerde år sættes på i alle landets blade og aviser. Det er den med propagandaen for, at alle voksne folkekirkemedlemmer, d. v. s. næsten alle landets ordinære vælgere endelig skal møde op og stemme. Var det ikke Bodil Koch, der oprindeligt redigerede dette stykke propaganda? Hun gjorde det sikkert i god tro, for hun var nemlig (endnu dengang?) meget troende folkekirke-ideolog. Ja, der var næsten noget "missionsk" i hendes agitation; hun troede på en slags "vækkelse" af det passive folkekirke-folk (!), når det tog sit ansvar op og brugte den indflydelse i folkekirken, det havde ret til. I virkeligheden hørte hun vist allerede den gang til dem, man i dag fra "grundtvigsk" og tidehvervsk side ringeagtende kalder "aktivister". Det var disse anti-aktivister slet ikke klar over dengang; hun har sikkert skuffet dem dybt; det var noget af en gøgeunge, de dengang hyldede så kraftigt...

Vi, der ikke er helt grønne mere, mindes den "før-Bodil-Koch'ske æra" som en tid, hvor menighedsrådsvalgene foregik næsten upåvirket af pressen. De var helt uden "fremmed indblanding" bortset fra den aktivitet, der dikterede de socialdemokratiske lister. Vi mindes også forargelsen, der jævnlige kom til udtryk fra anden side mod disse lister: "Hvad vil disse folk dog i menighedsrådene? De går jo ikke i kirke, deltager ikke i menighedens liv!" Både grundtvigianere og missionsfolk var enige om denne undren.

I dag kan man se tilbage med misundelse på disse gode dage i tiden "før Bodil Koch", for da drømte man ikke om at kamuflere motiverne bag de socialdemokratiske lister. Det drejede sig selvfølgelig om magt og indflydelse. Hvad ellers! Og selvfølgelig især om økonomisk indflydelse! Der

var ikke noget fordægtigt ved socialdemokratiske menighedsrådsmedlemmer dengang. De var ikke inficeret af logrende præsters forsikringer om, at de da var døbt og lige så gode kristne som alle andre. De kendte ikke noget til tynde theologiske fraser om folkekirken som den bedste af alle kirker. Netop fordi socialdemokraternes plads i menighedsrådet ikke blev motiveret teologisk, kunne de ofte gøre et godt arbejde i rådene. Ganske ærligt kunne de sige, at "det med religionen" ikke var deres felt; det kunne de andre, "de interesserede" ordne. Oftest sagde de det ikke; men det lå i dem, og det gav dem ofte en beskedenhed, så de ikke generede arbejdet. Ofte voksede de i positiv indstilling til kirken, blev kirkegængere — i begyndelsen måske ofte, fordi de — med rette — generede sig over at være udenfor den sag, hvis rammer de havde fået indflydelse på.

Når vi er mange, der fra år til år bliver mere og mere negativt indstillede overfor menighedsrådene, som de er i dag, så er en af grundene den, at Fanden fik lavet det nummer at få dem teologisk motiverede. Han fik f. eks. lavet den vittighed, at disse råd skulle være udtryk for det almindelige præstedømme! Sunde og ærlige socialdemokrater i Staunings tid ville bogstaveligt have sagt, at det var "noget fandens vrøvl" — og det er lige netop det, det er.

Men det er dette vrøvl eller denne teologiske motivering, der har været med til at degenerere danske menighedsråd. Det blev dogmatiseret, da man afskaffede den meget beskedne klausul, som oprindeligt hørte til menighedsrådsloven, at folkekirkens medlemmer dog skulle vise så megen aktivitet for at blive vælgere, at de selv gad tilmelde sig valglisterne. Der er ingen tvivl om, at folkets store flertal — der ofte tænker sundt — mente, at dette var ganske rimeligt, ja selvfølgelig. Den vælgerskare, som disse lister dengang rummede, udtrykte virkelig stort set dem, der havde en ægte og saglig interesse i kirkens forhold. Der var jo ikke tale om hemmelighedskræmmeri dengang, for gennem annoncer, som alle kunne læse, vidste man, at dette var betingelsen for at være vælger, men man ville ikke være det.

Men så opstod skrivebords-theologien, at i dette land er alle kristne, og derfor skal alle med djævelens vold og magt trækkes til valgurnerne. Man lokkede især med begrebet "magt", som man altså blot kamuflerede med elendigologi om det almindelige præstedømme. — I tider, hvor 75 højkirkelige præster over alt blev udskejet som en yderst farlig gruppe, fordi "de ville genindføre magtkirken", ja hvor blot en præsteflip blev gjort til udtryk for det samme, førte man den stærkeste agitation for, at alle i folkekirken netop skulle bruge deres magt og præge menighedsrådene, selv om de hverken troede på Gud eller Fanden. Som i Sovjet skulle 98% helst være med.

Men igen må man love for det almindelige folks sundhed og anstændighed, for trods denne appel til de laveste instinkter steg tilslutningen til disse valg ikke — tværtimod! Jeg husker et bestemt valg, hvor en kobstads presse enstemmigt blev brugt til en regulær hjernevask for at drive folk til urnerne; men alligevel sank stemmedeltagelsen flere procent. Det pudsige er, at al agitation tiltrods er valgprocenten nogenlunde det, den var, da man selv skulle melde sig på valglisten, ja endda ofte noget mindre, svarende til den almindelige kirkelige tilbagegang.

Jamen er der så noget at klage over, når man synes at være lige netop

der, hvor man begyndte? Jo, det er der, for agitationen for magt har båret frugt! Det er min bestemte overbevisning, at menighedsrådenes karakter er blevet stadig forringet, fordi agitationen dog har fanget nogle ind i rådene, der netop ville have magt. Den soberhed og anstændighed, ja beskedenhed, der ofte var over rådene før i tiden, er ved at gå fløjten. Mere og mere opfattes disse råd som præstens arbejdsgivere; det er derfor ganske konsekvent, at der nu agiteres for, at der alligevel skal være en eneste i den ellers såkaldt rummelige folkekirke, der ikke må være med i denne kirkes ledelse — nemlig præsten! Også her oplever man et typisk eksempel på, hvordan folkekirken trods sin udvendige og logrende modernisme igen er håbløst bagud. På et tidspunkt, hvor slagordet netop er "medbestemmelse" — hvor arbejdere og funktionærer og studenter langsomt, men sikkert tilkæmper sig denne ret, går man i menighedsrådene lige netop den modsatte vej. Der skal præsten, "som man selv har ansat" netop sættes udenfor! Jeg er lige ved at tro, at det kunne blive helt morsomt, hvis menighedsrådenes kamp for at herske over præsten kunne blive afsløret og demonstreret gennem vedtagelsen af en sådan lov. Store dele af præstestanden har forlængst accepteret selve sagen; netop blandt såkaldt moderne præster møder man den servilitet, den underkastelse, som gammeldagstænkende altid har haft over for magthaverne. Derfor er menighedsrådenes indsats netop i de samme år blevet hævet til skyerne.

I virkeligheden er disse råds positive indsats i den danske kirke uhyre beskeden! De berømmes f. eks. gang på gang for at være skyld i, at så mange af vore gamle kirker i dag er så smukt restaurerede. Sandheden er dog, at disse restaureringer næsten altid skyldes præster, der havde forståelse for kultur og skønhed og for meningen med et ædelt Guds-hus. Det var dem, der gik ind under den byrde, det var ofte i årevis at skulle overvinde et menighedsråds modstand. Præsten måtte risikere at ofre popularitet og velvilje i rådet. En tidehvervs-præst blev engang spurgt, hvordan han dog havde klaret at få to kirker smukt restaurerede. Han svarede: "De stener mig snart ud af sognet!" Præster, der ikke ville risikere en sådan — gerne midlertidig — upopularitet, lod blot disse ting ligge og blev kaldt "billige" præster. Men de blev netop uhyre "dyre" for deres sogne, når man nu i de seneste år alligevel må igang med en restaurering, fordi man dog ikke vil være bekendt at stå helt tilbage, når alle nabokirkerne stråler! I mellemtiden er restaureringen på grund af menighedsrådets uvilje og præstens føjelighed blevet tre eller fire gange dyrere! Menighedsrådene har ofte fået æren for de kirkerestaureringer, som de oprindeligt var så meget imod; men som præsterne kæmpede igennem.

Lige så tvivlsom er det med den store ære, de har fået for de mange gode præstegårde, der findes i dag. Enhver præst kan således nævne horribles eksempler på den stand, som konfirmandstuerne kunne være i på et tidspunkt, hvor børnene var vante til smukke, moderne skolestuer. De "skolestuer", som menighedsrådene administrerede, var ofte en menneskealder bagefter. Helt bortset fra dette gentoges den samme historie fra sogn til sogn: Ældre præster eller præster, der havde siddet en årrække i samme embede, kunne bo hele deres tid i dårlige, upraktiske boliger. De kunne opleve rene chikanerier, når det drejede sig om latterligt små beløb. En af mine præstebekendte har været syg i årevis efter at have boet i mange år i en elendig, fugtig bolig. Jeg kender en anden præst og hans kone,

der fik leddegigt af en lignende bolig. Menighedsrådet præsterede at nøjes med at isolere soveværelset kun lige op over sengenes endestykker, hvor tapetet var direkte vådt. "Jamen, det er jo chikane", sagde Bodil Koch engang, da hun så en præstegård, hvis indehaver havde været udsat for et magtsygt menighedsrådsflertals "hævn". Jeg ved også om en kendt tidehvervspræst, der i en årrække måtte opleve en sådan "hævn", fordi han i en bestemt sag gik imod rådets vilje.

Alt dette beviste netop at være chikane eller hævn, i hvert fald magtsyge ved den kendsgerning, at ved præsteskitte var der ingen grænser for, hvad der kunne ofres til restaurering eller nybyggeri. En ung og uerfaren præst — eller i hvert fald en ny præst, som man ikke kendte og måske året efter ønskede langt bort, kunne få alt. Selv om jeg ikke personlig har oplevet den slags, var sådanne tilfælde ikke ualmindelige. Alt-så også på dette punkt er der — trods al den underdanige skamros — ikke særlig meget at ære disse råd for.

Jeg brugte før Bodil Kochs udtryk "chikane". Dette gælder i virkeligheden et meget videre felt end det rent bolig-mæssige — og er da meget alvorligere. Det er simpelthen legendarisk, hvad visse menighedsråd har gjort for at genere præster i deres gerninger, spille deres tid og kræfter, og tage dagens glæder fra dem — altsammen først og fremmest for at bruge deres magt. Jeg er vis på, at alt dette er vokset netop i samme grad, som det, jeg før kaldte "fremmed indflydelse", har gjort sig gældende. Det er vel simpelthen en umulighed, at de medlemmer, der virkelig levede med i menighedens liv og modtog ord og sakramenter af deres præst, kunne præstere den slags ting ret længe ad gangen. Men når man fra ministerium over bisper og aviser og ned til emsige præster har pebet folk ørerne fulde med den snak, at det er deres ret — ja endda som medlemmer af "det almindelige præstedømme" deres hellige pligt — at bruge magten også i menighedsrådet, er det ikke underligt, at den slags breder sig. — Når præster kunne føle det som en herlig befrielse at gå over i lærergerningen, skyldes det netop ofte, at nu blev de befriede fra det bundløse hav af usaglighed, der kunne præge menighedsrådene. Og Usagligheden skyldtes jo ofte dybest set, at de var udenfor den "sag", de var sat til at råde over, ja de kunne finde deres lyst i at modarbejde den. En lektor kan jo passe sin gerning ganske fri for skolekommissionens indblanding; oftest aner han vel ikke, hvem der er medlemmer!

Ofte tales der dyre ord om "det kirkelige demokrati": men fra mange sogne kender man eksempler på, hvordan ganske uskyldige præster, som kongen har udnævnt efter en mindretalsindstilling, i årevis kan blive generet og bekæmpet af det menighedsrådsflertal, der ikke fik sin hellige vilje. Men hermed er jeg kommet til det sørgelige kapitel, der hedder menighedsrådenes præstevalg. Jeg tror simpelthen ikke, at nogen instans kunne have gjort det ringere! De har øvet dette hverv på en sådan måde, at de uden tvivl har en ikke ringe skyld i præstemanglen. Det var allerede i gang i begyndelsen af min præstetid; da gik vittigheden — som evindeligt blev gjort til alvor — at den, der var indstillet som nr. 1 havde secund — nr. 2 havde prim — nr. 3 havde laud (som det hed i de dage før karakter-devalueringen). Næsten med søvngængeragtig sikkerhed kunne menighedsrådene finde de ringeste. Bartholdy talte engang om dem, der løb land og rige rundt for at finde en god makker til deres whist! Værre er dog, hvad jeg

selv oplevede engang: at jeg simpelthen blev forhørt — ikke om jeg var troende, men tværtimod: Jeg troede vel ikke på det eller det? Det var det eneste, man ville vide. — I hvert fald var det evindeligt middelmådighederne, man søgte — de ufarligste, dem, der ikke kunne genere nogen gennem forkyndelsen af Guds ord. For helt at sikre sig valgte man oftest at tage den yngste blandt ansøgerne; her var en, man troede, man kunne køre med! Omkring midten af 50'erne var det så galt, at på et helt år var der kun 15 sognepræster, der opnåede forflyttelse — kun af den grund, at menighedsrådene ligefrem jagede efter at få de yngste og mest uerfarne til at være deres præster. Ene til den gerning blandt alle andre krævedes der ingen erfaring; menighedsrådenes fremgangsmåde var den stik modsatte af den, der blev brugt af alle andre ansvarlige instanser i dette land. Hvad har de ikke øvet af skade på sognenes kirkelige liv, idet måske hundrevis af præster ikke længere orkede at gå denne tiggergang om forflyttelse — og så blev de i deres embeder, i stedet for at både de og deres sogne fik en sund fornyelse gennem en forflyttelse.

Til sidst blev det jo så galt, at ministerium og folketing måtte gribe ind og sætte menighedsrådene under en vis administration, så de ikke helt skulle ødelægge folkekirken! Det sagde man selvfølgelig ikke højt — nej man fortsatte med de pæne ord, men tog gennem et par love en ikke helt ringe del af deres frihed til at vælge præster fra dem. Selvfølgelig var man voldsomt indigneret, fordi man sådan ville begrænse deres hellige magt. Men i dag er det endnu værre: De må søbe den sure kål, de selv har været med til at lave! Nu er præstevalget nærved at blive taget fra dem, fordi ansøgerne bare bliver væk. Til deres store undren må de til at tage imod det med taknemlighed, hvis der vil komme en og være deres præst.

I virkeligheden er der noget tragikomisk over menighedsrådenes skæbne i disse år. Endnu bruger man selvfølgelig de gængse fraser fra magtens søde år om disse råds "store fortjenester i folkekirken" og "menighedernes demokratiske rettigheder", men både ministerium og bisper handler helt over hovedet på dem med hensyn til nedlæggelser og sammenlægninger af embeder. Ordet "præstemanglen" er det sværd, som de altid må bøje sig for — det sværd, de selv har været med til at smede

Lad mig hurtigt gå forbi menighedsrådenes indsats ved bispevalg. Det komiske er, at her er det også dem, der får æren, d. v. s. den tvivlsomme ære, som historikere allerede kan fastslå, at bispestandarden synker fra år til år, så den undertiden er helt under lavmålet. I virkeligheden er det dog præsterne, der bag kulisserne "laver" alle bispevalg — så også der er det dem, der egentlig bør have "æren".

Egentlig kan man undre sig over, at menighedsrådene stort set tager det pænt, at deres oprindelige magt på denne måde er ved at blive begravet af omstændighederne — altså præstemanglen. Selvfølgelig er en af grundene den, at ikke alle endnu har opdaget det — på grund af det sædvanlige røgslør af pæne anerkendende ord, som der stadig ikke spares på. Men jeg har en fornemmelse af, at man føler, at man har fået en vis kompensations gennem menighedsrådsforeningerne — særlig landsforeningen! I dag er næsten alle råd gået ind i denne sammenslutning, der nu gang på gang optræder som en magtfaktor i folkekirken. Den "vil høres", som det hedder i alle mulige sager — underligt at så få har opdaget, at her har vi jo

noget af den "synode", som mange har håbet på, og andre har frygtet. Særlig årsmødet på Nyborg Strand optræder mere og mere som en "kirkedag"; vi er simpelthen ved at få en "kirkeforfatning" af den allerværste art ind ad bagdøren! Man nedsætter udvalg om alle mulige og umulige spørgsmål af kirkelig art ofte helt parallel med udvalg nedsat af biskopper og ministerium. Det frækkeste er dog, at man fra den side evindeligt prøver at bilde folk ind, at netop denne organisation er repræsentativ for Den danske Folkekirke. Man påstår, at man repræsenterer måske 95% af menighedsrådene — og dermed af menighederne. Regnestykket er selvfølgelig den rene svindel: Først ser man bort fra, at ved sidste valg var der kun 18% af folkekirkens vælgere, der havde stemt. Men af disse 18% er der sikkert igen ikke mere end 18%, der møder op ved kredsmøderne og vælger repræsentanter til "synoden" i Nyborg. Det er denne så uhyre lidt repræsentative gruppe, der gennem udtalelser og resolutioner og avisreferater optræder på "menighedernes vegne" — ja det lyder som en vittighed! Grunden til, at de kan optræde sådan, er sikkert, at de har de økonomiske midler — når medlemskontingentet betales af kirkeskatten, spiller det ingen trille med en forhøjelse af og til. Også gennem denne masseoptræden kommer den — siden "den Bodil Koch'ske æra" — skete kvalitetsforringelse af menighedsrådene frem. Det tidligere præg af en beskeden og ubemærket tjeneste i kirken forandres til en magtposition, hvor netop de elementer, der søger magten, lokkes til.

Men også her er der en underlig ironi i den udvikling, der har fundet sted: De læge medlemmer af rådene bliver alligevel snydt! De får lov at prale med at have en grovsmed til at holde aftenandagt på "synoden" i Nyborg, men præsterne, der er med, snyder trods deres tilsyneladende servilitet det ellers så ærede "lægfolk". Vi kan f. eks. tænke på menighedsrådsforeningens højmesseforslag, hvis sproglige standard var så ringe, at man gang på gang måtte bryde ud i latter, når man læste det. Men værre var, at man hele tiden fornemmede — med et bibelsk udtryk — at nok var hånden lægfolkets, men røsten var præsternes (provst Asmunds?). Sådan vil det selvfølgelig blive med alle de "teologiske" og "kirkelige" udvalg, som landsforeningen nedsætter. Det uhyggelige er, at disse meninger fremsættes med lægfolkets vældige autoritet, ja med dets næsten "hellige magt og myndighed" — men selvfølgelig er lavet af præster! Og så er det minsandten "de danske menigheder" — eller "folkekirken", der har talt, ja sikkert nummer! Indenfor landsforeningen er man op imod dette valg gået så vidt i selvovervurdering, at man har foreslået, at vi skulle gøre valgdagen (25. november) til en festdag i danske sogne og hejse flaget! Jeg foreslår, at vi nøjes med at hejse det halvt op den dag, fordi særlig de sidste 20 års agitation og theologisering af menighedsrådet har båret sine triste frugter. I rådernes tidligere skikkelse, som J. C. Christensen skabte dem, betød den personlige tilmelding til valglisterne dog en vis sikkerhed for et i dybeste forstand sagligt menighedsråd, d. v. s. et råd, der faktisk generede sig for ikke at stå i et positivt forhold til "sagen", den kristne tro. Vi er nogle, der med glæde husker disse råds stiltfærdige tjeneste i sognene i disse fjerne tider "før Bodil Koch". Men siden har man lokket ad folket med magtens sødme: Brug dog jeres magt! — Underforstået: overfor præsterne! Og man har brugt den, indtil der snart ingen præster er at få mere, undtagen dem, man selv tigger om at

komme. Og nu leger man "synode" eller "kirke dag" og optræder som "menighedernes røst" — og er dog kun et lille selvbestaltet mindretal ud af ca. 16.000 medlemmer, som kun 18% af det danske folk har givet stemme på!

Gud være lovet, at de folkekirkelige service-theologer ikke har ret i deres glorificering af menighedsrådene som det rette udtryk for det almindelige præstedømme; det er kun den sædvanlige guddommeliggørelse af magthaverne. I virkeligheden er der måske ingen i folkekirken, der stærkere fremhæver det almindelige præstedømmes storhed og hellighed, end de højirkelige. I samme grad kommende menighedsråd vil gå ind i denne hellige tjeneste, kan de blive til stor gavn for vor kirke. Når den tid kommer, vil vi hejse flaget helt op!

KIRKEN OG VERDEN

(Oplæg til samtale ved kirkedagene i Virum 1969)

AF PASTOR POUL EXNER, ALBERTSLUND

LAD OS PRØVE med en lille ordjongleren: Forudsætningen for at vi kan diskutere et emne som Kirken og Verden er naturligvis, at de to ord ikke dækker hinanden.

Vi plejer som en fundamental definition på kirken at sige, at den er i verden, men ikke af verden. Både kirken og verden er derimod af Gud. Kirken er af Gud i verden. Verden er af Gud, men ikke i kirken. Kirken er i Gud og i verden. Verden er af Gud, men ikke i noget — og dermed i det onde. Kirken deler altså med verden dette at være af Gud, men den deler ikke denne erkendelse med verden, for ved at erkende dette ville verden komme i Gud og dermed blive kirke.

Hvordan skal verden nu komme til at forstå, at den er af Gud og dermed blive kirke. Det gør den ved sit møde med kirken — ved at have kirken i sig. Verden er ikke nogen mærkelig og fremmed ting for kirken. Når kirken er i verden, er den "kommet til sit eget". Kirken er derimod et fremmedelement for verden, som verden egentlig ikke har plads til, fordi verden i sin selvforståelses selvtilstrækelighed ikke har nogen logisk plads for kirken. Verden prøver derfor at udskille dette fremmedlegeme, og kan det ikke lade sig gøre, må den se at finde en modus vivendi med kirken. Det, vi skal prøve på at forstå bedre gennem denne samtale, må være: Hvordan bliver denne gnidning mellem kirken og verden saglig og renfærdig. Hvis denne gnidning nemlig ikke bliver saglig, og det er kirkens skyld, er det, fordi kirken selv er ved at gå over til at blive "verden" og kun i det ydre fremtræder med kirkelige attributter. Kirkens kamp med verden og kirkens kamp med sig selv for at kæmpe rent i verden er sider af samme sag. Men de to sider kan ikke erstatte hinanden, og de må ikke spilles ud mod hinanden.

Det er dette sidste, der er en tendens til, og det er denne tendens, der præger den løbende debat. Den første side af sagen: Kirkens kamp med verden — den nye verdensvendthed — kan siges at være repræsenteret af Maxi- og Mini-Uppsala for ikke at tale om Vatikanum II.

Den anden side af sagen: Kirkens kamp med sig selv, ser vi i de parallelle strømninger af samling omkring bibel og bekendelse indenfor de forskellige kirkesamfund. Kirken forråder ikke den ene opgave ved at beskæftige sig med den anden, men den kan meget nemt forråde begge opgaver, sig selv og verden, ved at spille de to opgaver ud mod hinanden.

Kirkens umiddelbare kontakt med verden ligger i den kendsgerning, at begge er af Gud. Denne virkelighed går forud for al erkendelse af den. Derfor er fællesskabet mellem kirken og verden et reelt fællesskab, som ikke må mistænkeliggøres og relativiseres af kirken, selvom verden fornægter det. Alt det i verden som er af Gud — og det er det hele undtagen fornægtelsen og fornægtelsens direkte frugter — er godt og menneskeligt. Der er meget menneskeligt og mange menneskelige kræfter i gang i verden, ting, som ikke er menneskeliggjorte på betingelse af, at verden kristnes, men som umenneskeliggøres, hvis de udenfor Guds time forsøges kirkeliggjorte, men også hvis de i Guds time hindres i at indgå i kirken.

Verden har det med at opføre sig temmelig ugudeligt. Det kan ikke være kirkens opgave at chokeres over verdens ugudelighed. Hvis kirken chokeres over ugudeligheden, så chokerer dette til gengæld ikke verden. Det er verdens egen måde at reagere på. Verden chokeres mere, når den opdager, at kirken forstår verdens vanskeligheder bedre end verden selv gør, og når kirken kan bibringe verden den inspiration, fantasi og horisontudvidelse, som verden mangler for at komme videre.

Vi skal ikke skikke os lige med denne verden. Det er rigtigt. Men det betyder ikke, at vi ikke skal køre med verdens sporvogne. Nej, det betyder, at vi står på et stoppested tidligere og fortsætter til fods, når vi er kommet til endestationen.

"Fred efterlader jeg jer. Min fred giver jeg jer. Jeg giver jer ikke, som verden giver. Jeres hjerte forfærdes ikke og være ikke modløst..... Frygt ikke. Jeg har overvundet verden".

KIRKEDAG MELLEM PIETISME OG POLITISK MESSIANISME

AF PASTOR JØRGEN GLENTHØJ, BORUM

DEN 14. tyske, evangeliske kirke dag i Stuttgart 16.-20. juli 1969 under mottoet: Hunger efter retfærdighed adskilte sig væsentlig fra de tidligere. Man kunne ligefrem tale om to kirkedage i een, den af kirkedagsledelsen planlagte og den af bekendelsesbevægelserne fremprovokerede. Den første fordelte sig over en halv snes haller, den anden holdt til i "Halle VI", den største af dem alle. Halvdelen af alle deltagere, ca. 8.000, opholdt sig konstant i denne hal. Den ledende biskop i den tyske evangeliske kirke

Dietzfelbinger har siden udtalt, at man uden denne arbejdsgruppe i Halle VI med emnet: "Striden om Jesus" næppe kunne have talt om en kirke-dag.

Kirkedagen var præget af en overvældende tilstrømning af ungdom. Til-dels nok på grund af udeblivelse af mange ældre. Ungdommen strømmede i stigende grad til Halle VI. En student klagede ligefrem i mikrofonen over, at den ikke-studerende, kirkelige ungdom svigtede de andre haller, hvor tidens problemer blev behandlet. Det var tydeligt, at deltagerne i stigen-de grad erkendte, at tidens brændende problemer i virkeligheden kom til afgørelse i "Striden om Jesus".

Kirkedagen ville for første gang gennemføre fuldt demokrati, som det hed. Det udviklede sig til den rene farce. Det var tilladt at afbryde fore-dragsholderne og kræve afstemning om, hvorvidt de skulle forlade taler-stolen uden at have talt færdig! Eller om man skulle skifte emne. Man stemte flere gange om, hvorvidt en tidligere vedtagelse skulle til afstem-ning igen! I arbejdsgruppe "Demokrati" afskaffede man simpelthen ord-styreren! Det udviklede sig derefter til "et tribunal til formidling af tysk uformuenhed til at praktisere demokrati".

Der blev utvivlsomt sagt mange og vægtige ting i disse arbejdsgrupper, også af kirke- og samfundskritisk art, men det druknede i den larm, som på denne kirkedag havde afløst salmesang og stilhed under bøn. Det, som prægede billedet, var aktivistgrupper med røde faner og elektriske råbe-re, anført af teologer. Ved indgangene solgte disse aktivistgrupper hver dag deres blade. Evangeliske aktivistgrupper udgav "Pro-test", katolske udgav "Kritisk catholicisme". Forskellen mellem dem var næsten ens.

I Halle VI gik det nok så fredeligt til, omend ikke uden forstyrrelsesak-tioner. Et ejendommeligt træk i billedet var, at man gang på gang kunne opleve voldsomme reaktioner imod bekendelsesbevægelsernes repræsen-tanter; men ved afstemningerne var der næsten konstant overvældende flertal imod disse forsøg på at "erobre" stemningen i hallen, ved at stu-denter, som var tilhængere af den modernistiske teologi, havde spredt sig rundt i salen. Mærkeligt at opleve hujen og piften imod en taler, der vedkendte sig den bibelske tro på jomfrufødselen.

Måske var den interessanteste og mest lærerige oplevelse dog slet ikke den larmende, politiske messianisme, men den württembergske pietisme. Fra gammel tid hersker i Württemberg en biblicistisk pietisme. Den har hidtil været så dominerende, at den "moderne" teologi endnu ikke for al-vor har fået indpas. Den biblicistiske pietisme bygger i ikke ringe grad på en subjektivistisk fromhed. Derfor kunne man opleve det sælsomme, at når en taler fra bekendelsesbevægelserne argumenterede ud fra Bibelen, gav man stærkt bifald. Men når en "moderne" teolog klædte sin eksisten-tialisme i pietistiske og aktivistiske vendinger, fik de også bifald! Jeg så således adskillige diakonisser applaudere til begge sider, uden at de anede, at de ved at give de "moderne" teologer bifald, gav bifald til en the-ologi og en kristendom, der er modstandere af både grundlag og praksis i deres livsgerning! Først mod slutningen gik det op for mange, hvad det var for et forførerisk spil med ordene, disse moderne teologer bedrev, når de sagde: Det er ikke læren, men livet, det kommer an på. Men netop denne biblicistiske pietismes hang til at bygge på den personlige fromhed og på grund af, at den moderne teologi endnu ikke har vundet rigtig ind-

pas i Württemberg, kunne den episode opstå, som vi oplevede den sidste dag. Af frygt for, at bekendelsesbevægelsernes teologer skulle blive op-fattet som alt for dømmende og negative, ikke mindst blandt fromme, god-troende kristne, var der en, der fik kolde fødder og faldt dagens taler fra bekendelsesbevægelserne, pastor Dr. Huntemann (der iøvrigt er kendt fra en meget lærd bog om moderne filosofiske spørgsmål) i ryggen og forlang-te ham ned fra talerstolen. Men det er ikke rigtigt, som hævdet, at beken-delsesbevægelserne og forsamlingen undsagde ham. Bekendelsesbevægel-serne gav ham fuldt håndslag bagefter. Huntemann forsøgte at trænge igen-nem al den udenomssnak, som forvirrede forsamlingen. "Den, der ikke sætter sit håb til Jesu personlige genkomst, vil sætte sit fremtidshåb til menneskelige ideologier. Det hed igår: 'Blut und Boden', idag: 'Politisk messianisme'!" Med sådanne sætninger satte han salen i kog. Om efter-middagen åbnedes forhandlingerne med, at forhandlingslederen måtte give Dr. Huntemann en undskyldning for unfair behandling. Og da en fra salen forlangte, at Dr. Huntemann endog skulle forlade podiet, reagerede salen lige modsat.

Personlig mødte jeg den württembergske pietisme særlig i to tilfælde. Den første dag i restaurationen: To jævne kvinder kommenterede formid-dagens "modernistiske" taler (Dr. Suhl, Münster): "Han sagde, at Josef var Jesu kødelige fader. Det var helt nyt for os. Det har man aldrig lært os før, hverken i gudstjenesten eller i katekismus!" Den sidste dag i hal-len efter afslutningen: En ulærd lægmand kom hen til mig: "Jeg ved ikke, om jeg forstod det rigtigt, men så vidt jeg fik fat på det, sagde taleren (Prof. Metzger, Mainz): Når vi går ud og driver mission og diakoni, så lever Jesus. Men er det ikke omvendt: Jesus er opstanden, derfor går vi ud og driver mission!" Jeg måtte give manden ret.

Måske hjalp dog en aktivistgruppe på afgørende måde salen til klarhed. Den anden dag trængte nogle studenter op på podiet (under ledelsens pro-test) og klæbede en strimmel op på bagvæggen, hvorpå der stod: MARX LEVER! Nogle andre unge rev den ned, men den blev klistret op igen. Til sidst vedtog man at ignorere den. — Den sidste dag derimod foreslog en mand fra bekendelsesbevægelsernes side, at denne strimmel skulle hæn-ges op igen, fordi den i virkeligheden havde truffet sømmet på hovedet i det, som striden står om. Begge parter sagde: Jesus lever. Men sagen er jo, at den ene part mener det i samme betydning, som man kan sige: Marx lever!

Der var enkelte danske med for at studere, hvad man kan lære til brug ved organiseringen af en dansk kirkedag. De er sikkert vendt adskilligt me-re nøgterne hjem, end de kom. Den tyske kirkedag er ved at afgå ved dø-den, fordi dens ledelse troede, at den kan leve af pluralisme, d. v. s. af den illusion, at når blot alle stemmer får lov at blande sig i et stort kor, så kan man i denne flerstemmighed høre den ene hyrdes stemme. I Stutt-gart blev det klart, at der hvor pluralismen sejrede, døde kirkedagen. Hvis ikke arbejdsgruppen "Striden om Jesus" var kommet i stand, så at den fundamentale modsætning kom klart frem, ville kirkedagen måske slet ikke være blevet gennemført. Skulle man derfor give dem, der tænker på at skabe en dansk kirkedag, et godt råd, så må det blive dette: Vogt jer for pluralismens kunstige liv, og hold jer til troens gode strid. Sørg for, at der i hvert fald i én arbejdsgruppe kommer samme klarhed som i ar-

bejdsgruppen: Striden om Jesus. Det er til syvende og sidst kun kultursnobber, der sværger til pluralismen. Den døbende kirke må altid spørge om klarhed over forsagelse og tro. Dåbskristendommen er uforenelig med pluralismen.

P. Thorø Larsen: Tilsandede Spor. D.B.K., København 1967.

AF BOGENS TITEL får man ikke umiddelbart nogen forestilling om dens indhold. Men det klares snart under læsningen, at det væsentlig er en bog om gudstjenesten, hvorfor den også måtte kunne påregne interesse hos Re-formatios læsere.

Hvorfor forfatteren har tituleret sin bog, som han gør, fremgår ikke helt klart af bogens indhold. De par steder i bogen, hvor udtrykket "tilsandede spor" forekommer (s. 14 og 54) dækker ikke bogens hovedemne. Men måske man skal lade bogens fortale være vejledende. Heri siges: "Af pure nødvendighed er det blevet kritisk gravearbejde, søgende, prøvende, tøvende, forventende". Forfatterens intention med værket må altså have været at grave ned under alt dét, som i tidens løb har tildækket gudstjenestens klarhed, og finde frem til de oprindelige spor at træde i. Om det så er lykkedes, må overlades til læsernes dom.

Bogen fremtræder nærmest som en kritisk randbemærkning til alle gudstjenestens led. I mange enkeltheder vil en højkirkelig kunne stemme i med forfatteren, som når han understreger, at gudstjenesten er en sammenhængende organisme, at overflødige gentagelser i gudstjenesten derfor må undgås, hvorfor der foreslås kun een evangelielæsning og eet Fadervor, at der intet liturgisk må ske på prædikestolen, at prædikenen må bære præg af at stå under inkarnationens fortegn, at i gudstjenesten skal lovsang være grundtonen, at salmevalget må foretages, så det ikke forstyrrer gudstjenesten, at gudstjeneste er sendelse. Meget andet kunne nævnes.

Forfatteren skriver i sin 'fortalelse', som han med lune benævner sin fortale: "Hvis en og anden kan ophidse sig til kritik, vær da hilset!" Uden just at være blevet ophidset ved læsningen af denne bog kan man som højkirkelig ikke undlade at sætte nogle kritiske streger i marginen af denne bog, som når det siges, at kirkehuset ikke principielt er noget helligsted, at præsten kun er menighedens mund, at præstens prædiken blot er et subjektivt vidnesbyrd. Besynderlig virker også det stærke angreb på gudstjenestens offertanker, som får forfatteren til at hævde, at offertorium, præfation, helligsang og O, du Guds Lam må udgå af gudstjenesten. Forfatteren synes at hænge fast i problemstillingen for 450 år siden og har tilsyneladende intet lært af nyere teologis intense beskæftigelse med nadverens offermotiv. Som et kuriosum skal nævnes, at det netop er forfatterens angstelse for offertanker i nadveren, som får ham til at forkaste brugen af altertøjet og anbefale den sorte kjole.

Jeg vil slutte denne anmeldelse med endnu engang at citere af fortalen: "Trods det ujævne visse steder — stoffet kan være som mosedynd — klarer det sig for den udholdende, at al livets munterhed er under". Begge

dele er sandt, både det med ujævnheden, som vil fordre nogen udholdenhed af læseren, men også det med livets munterhed, som ligger under. Netop denne undertone gør bogen læseværdig og afvæbner en alt for hidsig kritik. Povl Dahl, Ølby.

KIRKEDAGENE I VIRUM

AF STUD. THEOL. EJLIF KRISTENSEN, KØBENHAVN

ÅRETS KIRKEDAGE blev afholdt i Virum fra den 30. august til den 1. september. Når man bagefter forsøger at se tilbage på disse dage med deres opbyggelse gennem foredrag, prædikener, fællesskab og messer, er det svært at fremhæve noget på bekostning af andet. Alt var så vellykket, og bar præg af et enormt forarbejde. Intet var overladt til tilfældighederne. Selv salmerne til de enkelte foredrag var bestemt i forvejen. Knud Christensen fortjener en stor tak for hele sin store indsats.

Lørdag eftermiddag holdt kgl. translator Eduard Sprotte et dygtigt foredrag om dåbs- og pagtsproblemer. Foredraget var et vægtigt indlæg i den ofte usaglige dåbsdebat, der foregår i disse år. Samtidig var det dog også et dybt personligt vidnesbyrd om det liv, vi efter dåben er sat ind i. Her var der noget at lære for os alle.

Den efterfølgende vesper med en procession, der varede 40 minutter, var en stor oplevelse — Guds folk på vandring i en verden, der ikke vil vi-

Guds folk på vandring

de af Gud. Virumposten kaldte bagefter processionen for en sober form for provokation, mens vi vel vil kalde den et vidnesbyrd om den Herre, der skal blive alt i alle, og for hvem hvert knæ skal bøje sig.

Om aftenen lagde Poul Exner og Hans Olav Okkels op til en samtale om Kirken og verden. Et interessant emne, men samtalen udartede desværre, og man må takke Gud for, at der findes mænd som C. B. Hansen, der med sit indlæg i debatten forstod at vise vej ud af tankelabyrinten!

Om søndagen samledes vi til en overmåde smuk familiegudstjeneste, hvor Virum kirkes børnekor medvirkede. Da kirkens klokker så gav sig til at ringe under konsekrationen, føltes Himmelen nær. Hvorfor forkynder vi ikke altid Herrens nærvær med klokkeringning under messen? Denne messe var en virkelig eukaristi!!!

Dagens to foredragsholdere, søster Ragna fra Randers og forfatteren Poul Hoffmann fra Birkerød, var begge meget inspirerende og inspirerede. Søster Ragnas foredrag om det private skriftemål burde være optaget på bånd og sendt til samtlige landets præster i Den danske Folkekirke! Måtte det dog gå op for det danske kirkefolk, at også skriftemålet er et nådemiddel, som man ikke kan være foruden, hvis man vil leve som et kristent menneske.

Poul Hoffmann gav en glimrende gennemgang af begreberne: profeti, clairvoyance og spådom, og viste os, hvorledes store dele af Bibelens budskab går tabt, når man ikke længere har øje for profetierne i Skriften. Man fristes til at sige: Han er i sandhed en profet!

Ved mandagens præstekonvent holdt pastor O. Lund Pallesen et meget lærerigt foredrag om den moderne Gud-er-død-teologi. Dens tanker blev

En sober form for provokation

forklaret os, og samtidig gjorde pastor Lund Pallesen op med denne paradoksale teologi. Dette foredrag fortjener at blive trykt og komme videre ud!!! Var det ikke en opgave for Kirkelig Information? Lad det komme som pjece.

Når man har været med til så indholdsrige dage med åndelig kærneføde og et så rigt gudstjenesteliv, hvor Ånden er nær, da sukker man over hverdagens kirkelige ørkenvandring. Lad os arrangere flere kirkedage, konventer og retreats, men lad os først og fremmest bede om Helligåndens komme, så der kan komme nyt liv i den i mange henseender døende folkekirke!

POST FESTUM

VED KIRKEDAGENE i Virum blev der et regnskabsoverskud på kr. 513,94, som hidrører fra kollekter, mødegebyrer og forhandlerrabat i bogboden. Traditionen tro har vi sendt den ene halvdel af overskuddet til Maria-Døtrene i Kollund, mens den anden halvdel tilfalder Re-formatio.

Kirkedagsudvalget.

meddelelser

LIDT MERE OM VÅBENHUS-REOLERNE

EFTER at have leveret adskillige af de i forrige nummer omtalte reoler til pjecer og andre tryksager har jeg forandret målene en lille smule, så de skulle passe bedre til de fleste papirstørrelser. De er nu 75 cm lange og 50 cm høje. Der kan iøvrigt også leveres længere hylder, hvis de passer bedre til pladsen. — Efter opfordring har jeg også ladet lave nogle, hvor der i nederste hjørne er indrettet en lille pengebøsse, som man selv kan forsyne med en hængelås. Der er derfor nu to priser: 45 kr. eller 55 kr. foruden moms og forsendelse.

Poul Ulsdal, sognepræst, 6893 Hemmet.

LIDT OM, HVAD MAN KAN LÆGGE FREM PÅ REOLERNE

KIRKENS JA OG NEJ har udgivet en lang række meget anvendelige pjecer (i oplag på over 100.000). Jeg skal særligt nævne: Kirkens Ja og Nej, Syv Kronikker, Hvad den danske Kirke står for, Stjernen over Bethlehem (Wagner), Dåb og Tro (Okkels), Fader vor (Glenthøj), Han er opstanden (Prenter), Gudstjenesten — Guds befaling (Ulsdal).

Alle udgivelser fås for meget billige penge hos: Kirkens Ja og Nej's bogekspedition v/sognepræst Poul Ulsdal, 6893 Hemmet. Kassere er: Kgl. translatør E. Sprotte, Mørk Hansensvej 4, 2000 København F.

B. Riisgaard.

RESERVERET POSTVÆSENET

RE-FORMATIO's EKSPEDITION

meddeler ny adresse:

Stud. theol. Ejlf Kristensen

Kirkegårdsvej 11, st. th.

2300 København S.

Besked kan modtages på telefon (01) 50 84 28. — Postgiro uændret 881 42

RE-FORMATIO nr. 6 oktober 1969 12. årgang

Ejlf Kristensen: Guds skabervilje	106
Ejlf Kristensen: Lær os at bede: Forberedelse til den hellige nadver..	108
Poul Ulsdal: Kommentar: Før menighedsrådsvalget	110
Poul Exner: Kirken og verden	116
Jørgen Glenthøj: Periskop: Kirkedag mellem pietisme og politisk messianisme	117
Povl Dahl: Læst: P. Thorø Larsen: Tilsandede spor	120
Ejlf Kristensen: Kirkedagene i Virum	121
Poul Ulsdal: Lidt mere om våbenhus-reolerne	123

RE-FORMATIO udsendes af en kreds af præster i den danske kirke. Redaktør (ansvarshavende): Sognepræst B. Riisgaard, Vestre Fjordvej 61, 9000 Ålborg. Telefon: Ålborg (08) 13 69 90.

I redaktionen iøvrigt: Pastor C. B. Hansen, Elmesvinget 14, 9000 Ålborg; kreditforeningsfuldmægtig Preben Kunst, Lukas Plads 8, 8000 Århus C.; sognepræst Sigurd Mejndor, Hyllested, 8400 Ebeltøft; pastor O. Lund Pallesen, Rustenborgvej 5, 2800 Lyngby; sognepræst Poul Ulsdal, 6893 Hemmet.

Ekspedition: RE-FORMATIO v/stud. theol. Ejlf Kristensen, Kirkegårdsvej 11, st. th., 2300 København S. Postgiro 881 42. (Besked kan modtages på telefon (01) 50 84 28). — Bladet kommer i mindst 8 numre årligt og koster 15 kr. (studerende 10 kr.). — Grafik: Knud Nørholm. Sats: Anders Studsgård på IBM Bold Face. Tryk: J. A. Petersen & K. C. Christensen.